

Frihet utan ansvar en fara för skogen!

Hur står det till med naturvården i den svenska skogen egentligen? Trots allt tal om "frihet under ansvar" får vi gång på gång bevis för att det inte fungerar i praktiken, nu senast i landsbygdsministerns egen skog.

Sverige har skrivit på avtal att skydda 17 procent av skogen, men vi är långt ifrån där. Skogsstyrelsen pekade redan på 1990-talet ut värdefulla områden som registrerades som nyckelbiotoper för att skydda hotade arter. Sedan dess har det varit markägarnas ansvar att bevara dessa värdekärnor. Det finns många skogsägare som tar miljön på allvar, men ett system för certifiering av skogsbruket blir inte seriöst om kontrollsystemet inte fungerar. Systemet brister både i nivån och hur kraven uppfylls. Regelbrotten är många och konsekvenserna för de skogsföretag som inte följer reglerna är marginella.

Naturskyddsföreningen Kronoberg har tittat närmare på nyckelbiotoperna efter stormarna Gudrun och Per i ett av de mest stormpåverkade områdena i länet, Ljungby kommun. En knapp procent av kommunens totala skogsareal är registrerad som nyckelbiotop. Av totalt 401 nyckelbiotoper valdes 58 ut för besök i fält. Resultatet är nedslående. Nästan allt stormvirke inne i nyckelbiotoperna rensades ut, bland annat på Eskil Erlandssons miljöcertifierade gård i Stackarp.

Felaktig avgränsning av nyckelbiotoper är ingen ursäkt för bristande hänsyn. Smärre avvikelser kan förekomma i äldre nyckelbiotoper som ritades ut efter flygbildskartering. Tveksamheter kring avgränsningar är ett av skälen till att samråd ska ske innan åtgärder i nyckelbiotoper. I Eskil Erlandssons fall var alla parter – markägaren, Skogsstyrelsen och entreprenören - överens om avgränsningen i fält och vad som skulle sparas. Ändå plockades virket ut. I Kronobergs län rörde det sig om åtskilliga tusentals kubikmeter från nyckelbiotoper som kördes till industrin i stället för att gynna naturvärdena.

I normalfallet gäller Skogsvårdslagens krav om att lämna max fem skogskubikmeter färskt barrvirke per hektar, men efter samråd med Skogsstyrelsen kan markägaren få dispens att lämna mer i nyckelbiotoper. Efter stormen 2005 införde Skogsstyrelsen en generell dispens i hela stormområdet och det var alltså inte tvingande att upparbeta virke i nyckelbiotoperna. Tvärtom fanns en överenskommelse att inte gå in i de mest skyddsvärda områdena utan börja med ren produktionsskog.

Stormen Gudrun må vara en extrem händelse, men med tanke på klimatförändringar måste vi räkna med nya stormar framöver. Skogsbrukarna i södra Sverige hade själva bäddat för att så stor del av skogen påverkades. Det ensidiga granskogsbruket bidrar till en mindre stormfast skog. Markägare som satsat på blandskog och större andel löv i skogen klarade sig bättre. Naturskyddsföreningen efterlyser mer löv i skogen, både för ekonomin och för miljöns skull.

Nyckelbiotoper försvinner i snabbare takt än nya registreras. Skogsstyrelsens resurser för fortsatt inventering är begränsade vilket innebär att värdekärnor försvinner innan de ens blir registrerade. De utpekade värdekärnorna är ofta små och består i många fall av områden som av olika anledningar är svårbrukade, som bergsbranter, sumpskogar och storblockig terräng. Det ekonomiska utfallet av att bruka dessa områden är inte stort, men det hindrar inte att träd som är viktiga för utvecklingen i

nyckelbiotopen plockas ut när tillfälle ges. För mångfalden är det en katastrof när områdena dammsugs på virke efter naturliga störningar som stormar och bränder.

Det finns all anledning att bevara de Skogens pärlor som finns på dagens kartor. Att stormen fäller träd innebär inte att nyckelbiotopens värde är bortblåst. För naturvärdena är det allvarigare att träden inte får ligga kvar.

Det behövs en skärpning av skogspolitiken och en uppstramning av reglerna på miljösidan. I dagsläget finns sanktioner för skogsbrukare som inte uppfyller krav på produktionsfrämjande åtgärder, men ingen påföljd för de som orsakar skador på naturvärden. För att nå miljömålen måste frivilliga åtaganden kompletteras med formellt skydd av kvarvarande värdekärnor. Sverige har inte råd att förlora mer mångfald i skogen!

Naturskyddsföreningen Kronoberg genom Ulla Rundlöf, länsordförande